

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

§ 126

Kuntalaisaloite valosaasteen vähentämisestä Tampereella

TRE:116/11.01.00/2022

Valmistelija / lisätiedot:
Milko Tietäväinen

Valmistelijan yhteystiedot

Rakennuttajainsinööri Jussi Kulomäki, puh. 040 806 2156, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Hallintosihteeri Jonna Koivumäki, puh. 040 124 1626, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Mikko Nurminen, Johtaja

Päätösehdotus

Aloitteen tekijälle annetaan perustelu-osiossa oleva vastaus.

Perustelut

Kuntalaisaloitepalvelu.fi -palvelussa on julkaistu 7.12.2021 aloite valosaasteen vähentämisestä Tampereella. Kuntalaisaloitteeseen on osallistunut 58 allekirjoittajaa.

Kuntalaisaloitteen tekijä ehdottaa, että Tampereellakin toteutetaan jokin seuraavista toimintatavoista:

1. Katuvalaistusta sammutetaan soveltuvin osin yöaikaan klo 00 – 06 välisenä aikana (tai pimeän ajan mukaan)
2. Katuvalaistusta himmennetään yöaikaan klo 00 – 06 välisenä aikana (tai pimeän ajan mukaan).
3. Katuvalaistusta ohjataan liiketunnistimilla niin että valaistusta voidaan vähentää tai jopa sammuttaa tarpeen mukaan yöaikaan.

Vastaus kuntalaisaloitteeseen:

ALUSTUS

Aloite on ajankohtainen ja tärkeä. LED-tekniikan tuomat muutokset valaistuksessa ovat olleet merkittäviä ja koettu valaistusympäristö on muuttunut nopeasti valtakunnallisesti, niin myös Tampereella. Sen tuomat edut, kuten valaistuksen energiatehokkuuden kasvu, valon laadun kehittyminen sekä turvallisen kaupunkiympäristön parantuminen ovat kiistattomia, mutta samalla huolimaton tai osaamaton valaistuksen käyttö voi aiheuttaa aloitteessa kuvattuja valon haittoja, kuten häiriövaloa.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Häiriövalon määritelmänä kansainvälisen valaistuskomissio CIE:n mukaan pidetään valaisimen vaakatason yläpuolelle suuntautuvaa valoa. Häiriövalo aiheuttaa ärtymystä, on epämiellyttävää ja vaikeuttaa oleellisen informaation näkemistä suuntauduttuaan valaistavan alueen ulkopuolelle.

Häiriövaloa kutsutaan arkikielessä usein valosaasteeksi, mutta CIE:n mukaan valosaaste on keinovalon haitallisten vaikutusten summa. Valosaasteen eri ilmenemistyyppejä ovat: valohohde (taivaankannessa), häikäisy ja valon suunnittelematon leviäminen (vaikkapa ikkunasta sisään asuntoon). Valosaaste voi aiheuttaa joitakin ympäristöhaittoja kasveille, hyönteisille ja eläimille. Ympäristöhaitat ilmenevät kasveilla kasvukauden muutoksina ja hyönteisillä ja eläimillä elintilan pienenemisenä sekä saalistusolosuhteiden muutoksina, mikä voi johtaa kantojen vähenemiseen. Liiallisella ja vääräaikaisella valolla on mahdollisesti myös terveysvaikutuksia ihmiseen (melatoniinin eli yö hormonin erityksen häiriöt ja vuorokausirytmien sekoittuminen). Suunnittelijat ja valaistusta rakennuttavat voivat vaikuttaa nimenomaan häiriövalon syntymiseen, siksi yleensä puhuttaessa Tampereen kaupungin yleisten alueiden valaistuksesta pitäydytään siinä termissä eikä valosaastetta käytetä.

TOIMENPITEET

Tampereen kaupungin ulkovalaistuksen toimintalinjat -hanke käynnistettiin 2018 kaupungin ulkovalaistusperiaatteiden ja toimintalinjojen ajantasaistamiseksi ja täydentämiseksi sekä nykyisen julkaisun *Tampereen ulkovalaistuksen tarveselvitys 2011* päivittämiseksi. Hankkeen tarkoituksena oli saada aikaan yhtenäiset pitkän aikavälin tavoitteet ja periaatteet ulkovalaistuksen suunnittelulle, rakentamiselle ja kunnossapidolle. Selvitys toimii julkisen ulkovalaistuksen strategiana vuosille 2018 – 2030. Selvitys pitää sisällään Tampereen koko kaupungin julkisen ulkovalaistuksen tavoitteiden ja periaatteiden määrittelyn ja ohjaa tärkeimpänä dokumenttina valaistuksen suunnittelun prosessia. 2018 versiossa on esitetty häiriövalosta kuvaus sekä ohjeistusta suunnitteluun. Siinä esitellään valaistusstandardeihin pohjautuvat alueluokat (E1-E4) sekä minkä tyyppisellä alueella on mikäkin luokka käytössä. Tämä ohjaa suunnittelijaa välttämään julkisivuihin ja taivaalle suuntautuvaa valoa. Lisäksi dokumentissa on kuvattu periaate tasolla Tampereella pimeäksi jätettävät alueet (luonnonsuojelualueet) sekä annettu ohjeistusta itsevalaisevien mainosten osalta kirkkauden ja välkynnän osalta.

2021 käynnistettiin *Tampereen kaupungin ulkovalaistuksen toimintalinjat* -dokumentin päivitystyö. Päivitystyön tarkoituksena on saattaa asiakirja vastaamaan paremmin Tampereen kaupungin strategia tavoitteita nopeasti muuttuvassa valaistusympäristössä. Lisäksi tarkoitus on vahvistaa aloitteessa esitettyä häiriövaloa ja valosaastetta käsittelevää osaa sekä yhtenäistää kaupunkikuvaan liittyviä asiakohtia.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Toimintalinjojen päivityksen yhteydessä tarkastellaan, mitkä ovat Tampereella tyypillisiä häiriövalon lähteitä. Yleensä ongelmia tuottavat eniten urheilukentät, laajat piha- ja parkkialueet, työmaat ja mainosvalot. Tämän tarkastelun avulla pystytään hahmottamaan, mistä ongelmat syntyvät ja kenen hallinnoimia häiriövaloa aiheuttavat valonlähteet ovat. Usein häiriövaloa syntyy yksityisen alueen valaistuksista, koska Tampereen kaupungin hallinnoimien yleisten alueiden valaistuksen suunnittelua tehdään hyvin tarkkaan suunnitteluohjeiden ja standardien mukaan. Kaupunki pystyy vaikuttamaan yksityisen alueen häiriövaloon vain lisäämällä ohjeistusta ja tietoisuutta häiriövalon aiheuttamasta ongelmasta ympäristölle (vaikutukset luontoon, asukkaisiin ja liikenneturvallisuuteen). Päivityksen odotetaan valmistuvan toukokuussa 2022, jonka jälkeen se viedään lautakuntaan hyväksyttäväksi.

Muina toimenpiteinä mainitaan, että lähes kaikki (pois lukien osin kaupunkikuvalliset, dekoratiiviset valaistuskohteet) kaupungin yleisille alueille asennettavat LED-valaisimet himmennetään porrastetusti yöajan ohjelmoinnin sekä valaisinkohtaisin ohjauksin. Aloitteen ehdotuksiin nro 1 ja 2. todetaan, että Tampereen kaupunki on päättänyt himmentämään LED-valaistusta porrastetusti valaistusluokkien mukaan. Näin on toimittu jo usean vuoden ajan, siitä lähtien kun tekniikka on himmennykset mahdollistanut ja LED valon käyttö yleisillä alueilla (Kadut, puistot, väylät) on yleistynyt. Tätä edeltävällä aikakaudella myös purkauslamppujen tehoa on pudotettu öiseen aikaan. Valaistuksen kokonaan sammuttaminen koetaan turvallisuusnäkökulmasta ongelmallisena. Lisäksi valaistus kohdennetaan vain sen tarpeen mukaan ja ympäristölleen hallitsematonta valoa pyritään välttämään niin suunnittelu- kuin rakentamisprosesseissa.

Aloitteen ehdotukseen nro 3. todetaan, että myös liiketunnistimien ohjattua valaistusta on mm. urheilukentillä käytössä. Tässä haasteena on laitteiden toimintavarmuus, vikaantumiset ja niiden aiheuttamat poikkeamat mm. öisen ajan sammutuksiin ja sitä kautta ylläpidolle aiheutuva kuormitus. Urheilukenttien valot ohjelmoidaan Tampereella sammumaan öiseen aikaan kokonaan. Näitä ratkaisuja lisätään Tampereelle keskitetysti siinä vaiheessa, kuin tekniikka riittävän luotettavasti sen mahdollistaa. Nykyinen valaistuksen ohjausjärjestelmä mahdollistaa valaisinkohtaisen ohjaamisen. Tätäkin hyödynnetään tulevaisuudessa edellä mainittujen asioiden tukemiseksi.

YHTEENVETO

Tampereen kaupunki laatii häiriövaloselvityksen osaksi toimintalinjojaan ja pyrkii olemaan jatkossakin suunnannäyttävä hallinnoimillaan alueilla myös häiriövalon ja valosaasteen suhteen. On kiistatonta, että teknisen kehityksen aiheuttaman valotehokkuuden lisääntyessä myös sen aikaansaamien lieveilmiöiden määrät kasvavat. On tärkeää, että Tampereen kaupunki hyödyntää ratkaisuisaan ja ohjeissaan viimeisintä tutkimustietoa ja ylläpitää sekä kehittää osaamistaan ja ohjeitaan asian suhteen jatkossakin.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Henkilötietoja sisältävän liitteen (kuntalaisaloitteen allekirjoittajaluettelo) verkkojulkisuutta on rajoitettu.

Henkilötietoja sisältävä teksti

Salassapidettävät tiedot poistettu.

Tiedoksi

aloitteen tekijä/aloitepalvelu, Jussi Kulomäki

Liitteet

1 Liite Yla 3.5.2022 Kuntalaisaloite

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja asetetaan nähtäväksi 6.5.2022 kaupungin internetsivuille www.tampere.fi

Päätös on lähetetty sähköpostilla 6.5.2022

Tampere
06.05.2022

Jonna Koivumäki
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§126

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työsopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)